

Aan de cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer
T.b.v. Debat in Tweede Kamer op 15 januari 2015

Amsterdam, 12 januari 2015

Geachte cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer,

Naar aanleiding van de concept-adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur, waarover u aanstaande donderdag debat voert, vragen wij hierbij uw aandacht voor enkele zaken, die voor de discussie later dit voorjaar, over de inrichting van de cultuurnotaprocedure 2017-2020, van belang zijn. Kunsten '92 heeft hiervoor ook al uitgebreide input geleverd in haar brief d.d. 29 oktober 2014 (bijgevoegd).

De minister plaatst de adviesaanvraag in een breed perspectief. Dat biedt de ruimte om ook te kijken naar de invloed van andere beleidsterreinen op cultuur (waarover de WRR dit voorjaar ook een rapport uitbrengt) en naar de trends die van invloed zijn op de cultuursector. Hoe de cultuursector er in 2030 ook uit zal zien, om zich te kunnen ontwikkelen moeten de fundamentele van het stelsel op orde zijn en is het van belang dat kunst en cultuur de ruimte krijgen om meer dan voorheen een eigen profiel te ontwikkelen en om te innoveren. Daarvoor is een antwoord op de volgende vragen nodig:

– **Hoe staat het culturele landschap er voor?**

Ondanks het feit dat het publiek de weg naar musea, festivals en podia steeds beter weet te vinden, en het innovatieve karakter van de creatieve sector volop in de belangstelling staat, zien zowel de Raad voor Cultuur, de minister, als de sector zelf dat de buitenkant van het bouwwerk er misschien nog glanzend uitziet, maar dat de fundamentele zijn aangetast: instellingen hollen zichzelf uit, ankerpunten in de sector van waaruit nieuwe ontwikkelingen werden gestimuleerd zijn grotendeels verdwenen, de verdienmogelijkheden voor kunstenaars, veelal zzp'ers, zijn sterk afgenomen. De kwantitatieve gegevens van Cultuur in Beeld gaan alleen over 2013. Zij kunnen nog geen inzicht geven in de werkelijke gevolgen van de bezuinigingen en zetten soms zelfs op het verkeerde been. Twee voorbeelden: Het percentage van gemeentelijke financiering is weliswaar gelijk gebleven, maar dat komt doordat de omzet mee daalt met de subsidieomvang (zie pg 8/9 Cultuur in Beeld). In geval van co-producties worden cijfers over aantallen voorstellingen en over publieksbereik vertekend, doordat zij meerdere malen worden meegeteld.

Kunsten '92 mist een samenhangende analyse op de stand van de cultuursector, mede in het licht van de bezuinigingen. Deze analyse zou daarom aan de Raad gevraagd moeten worden. Met haar brief van 1 december jl. over Cultuur in Beeld heeft de minister een te positief beeld geschetst en gaat zij niet in op wat er nog op de sector afkomt. Wat zullen provincies en gemeenten bijvoorbeeld gaan doen, nu de decentralisaties, met bijbehorende bezuinigingen, een feit zijn?

– **Wat zijn de gevolgen van alle structuurveranderingen die zijn doorgevoerd?**

De overheveling van veel instellingen uit de BIS naar de fondsen is gepaard gegaan met veel veranderingen in financieringsvoorwaarden en regelgeving. De BIS is gericht op instellingen van (inter)nationaal belang, de fondsen op bevordering van dynamiek en vernieuwing in de cultuursector.

Functioneert het onderscheid tussen BIS en fondsen nog en hoe is het verband tussen het grote en het kleine circuit? Beschikken de fondsen over voldoende werkingskosten om de uitbreiding van taken te waarborgen? Wat is het effect van het omzetten van de exploitatiefinanciering naar projectfinanciering bij een groot aantal instellingen? Welk effect heeft het wegbezuinigen van instellingen op de overgebleven instellingen in de keten? Welke ruimte is er binnen het bestel voor kunstenaars? Waar is versterking nodig om te kunnen bijdragen aan de “sterke, onafhankelijke en bloeiende cultuursector”? Kunsten '92 heeft in dat verband onder meer gepleit voor een investeringsplan voor talentontwikkeling.

– **Meer maatwerk: wat betekent dat voor de beoordelingsprocedure?**

De minister wil instellingen meer ruimte geven een eigen profiel te ontwikkelen en zij wil samenwerking bevorderen, ook met andere domeinen. Dat betekent dat er een flexibelere aanpak zou moeten komen voor de inrichting van het bestel en dat de instellingen een grotere rol moeten gaan spelen in de beoordelingsprocedure: minder algemene richtlijnen, meer focus op eigen profielen die instellingen, regelmatig in overleg met stad en regio, ontwikkelen, en mogelijk ook andere vormen van financiering. Kunsten '92 ondersteunt die visie van harte. Het vraagt wel om een antwoord op enkele dilemma's die niet aan de orde worden gesteld. Wat betekent dat bijvoorbeeld voor de advisering van de Raad voor Cultuur in relatie tot de andere overheden, waar het gaat om het bepalen van een profiel (een instelling kan er immers niet per overheid een ander profiel op nahouden)? Hoe krijgt de onafhankelijkheid van de voorgenomen evaluaties door instellingen vorm? Welke plek krijgen zij in de procedure? In onze brief van 29 oktober jl. hebben wij (her)invoering van het visitatiesysteem bepleit.

– **Wat is nodig ?**

De Raad voor Cultuur is een onafhankelijk, zelfstandig adviesorgaan waarvan we mogen verwachten dat het los van financiële beperkingen zal adviseren wat er nodig is om een sterke, onafhankelijke en bloeiende cultuursector van hoge artistieke, economische en maatschappelijke waarde voor de toekomst te garanderen.

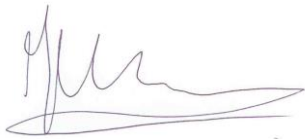
De minister gaat uit van gelijkblijvend budget. Dat betekent dat er veel minder te besteden zal zijn dan nu het geval is. De bestemmingsreserves van de fondsen en frictiegelden zijn immers in belangrijke mate aangesproken voor beleidsintensivering in de huidige periode (becijferd op ongeveer € 65 miljoen).

Instellingen zullen daarnaast te maken krijgen met stijgende kosten en oprakende reserves (zelfs topinstellingen als Het Koninklijk Concertgebouworkest geven aan met het huidige subsidieniveau de kwaliteit niet te kunnen handhaven), wegvallende subsidies bij andere overheden en het aflopen van andere incidentele financieringsbronnen, zoals samenwerkingsbonussen voor orkesten, een budget voor laagrentende leningen en het programma Cultureel Ondernemerschap. Daarnaast moeten oplossingen worden gevonden voor instellingen die de afgelopen vier jaar met zeer beperkte middelen overeind zijn gehouden in de verwachting dat ze een plek zullen bemachtigen in de volgende cultuurnota, zoals bijvoorbeeld het Metropole Orkest. Ook met betrekking tot talentontwikkeling zijn structurele maatregelen nodig, niet alleen in de beeldende kunst, maar ook in de podiumkunsten en film en media. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met sectoren die meer projectmatig zijn georganiseerd en waar een daling aan middelen direct terug slaat op individuele makers en producenten. Bovendien staat er een nieuwe grote ingreep in de infrastructuur op de agenda, namelijk de beëindiging van het Mediafonds, terwijl juist in deze tijd een onafhankelijk fonds waar makers terecht kunnen voor ondersteuning van talentontwikkeling en innovatie van het grootste belang is.

– **Tot slot**

De cultuursector neemt in onze snel veranderende wereld een bijzondere positie in. Het kabinet wil terecht graag bijdragen aan een sterke onafhankelijke en bloeiende cultuursector. Daarvoor is het van belang dat goed wordt onderzocht hoe de sector er nu voor staat, wat nodig is om de fundamenteën te versterken, welke structuurwijzigingen daarvoor nodig zijn en welke middelen. Zodat de sector inderdaad meer ruimte krijgt om onafhankelijk, innovatief en veerkrachtig te opereren.

Met vriendelijke groeten,

Marianne Versteegh
Algemeen secretaris Kunsten '92

Lennart van der Meulen
Voorzitter ad interim Kunsten '92

cc. Raad voor Cultuur
Ministerie van OCW